

Torben Hjul Andersens prædiken septuagesima

Taler

Torben Hjul Andersen
Domprovst over Haderslev Stift

Dato

5. februar 2023

Sted

Hertug Hans Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 20, vers 1-16

Salmer

Morgenstund har guld i mund
Guds ord det er vort arvegods
Fra verdens morgenstund udgår

–

På Guds nåde
Hil dig, Frelser og Forsoner, vers 7
Her vil ties, her vil bies

- 1 Da jeg var barn, var det stadig sådan, at børn kunne blive bedt om at dele en sodavand – og det var tilmed de små flasker på 0,25 l. Der var et fast ritual; den ene hældte op i glassene – og den anden valgte først. Så var vi sikre på at få det mest retfærdige resultat. Min lillebror og jeg har lavet denne øvelse mange gange.
- 5 Vi sad på hver sin stol på hver sin side af bordet og hældte op med hovedet helt nede ved bordet, så øjnene flugtede sodavandets overflade. Sad på retfærdighedens stol og sammenlignede.

10 Den lignelse, som vi lige har hørt viser, at dette tema ikke er nyt. De kendte det dengang, og vi kender det i dag: Hvor meget får du og hvor meget får jeg? Vi kan måle på mange ting: Sodavand, karakterer, venner, løn, størrelse bil, osv. Retfærdighedens stol følger med i livet.

15 Der er selvfølgelig meget godt at sige om retfærdighedens stol – især når blikket handler om at alle skal behandles retfærdigt.

20 Men jeg er i familie med den person i lignelsen der brokker sig. Jeg kender godt den følelse og afslører hermed at meget af udsigten fra min retfærdighedens stol handler om mig: Er det retfærdigt for mig – og sammenligning. Det snævre – sammenligningen. Når Jesus kunne fortælle denne lignelse for så mange år siden – og den netop indeholder de afslørende pointer om sammenligning, så ligger det nok til os mennesker at vi sammenligner os og protesterer, hvis vi ikke føler

at det går retfærdigt til. Vi kan protestere over fordelingen af sodavand og andre
25 håndgribelige gode, og samtidig kan vi se bort fra de helt store uretfærdigheder.
I en familie kan det ene barn have let ved tingene; aldrig lave sine lektier og
alligevel få gode karakterer, medens en bror eller søster skal læse alting to gange,
lave noter og stadigvæk få dårligere karakterer. Eller det tungere; at et menneske
30 drømmer om ægtefælle, børn og familie, men sådan gik det ikke. Eller
depressionen eller anden alvorlig sygdom. Eller om du er født her i Danmark
eller i et slumområde på Afrikas Horn. At vi bruger løs af fossile brændsler,
medens klimaforandringerne især rammer i de fattige områder af verden.

På mange måder kunne der være god brug for at vi satte os på retfærdighedens
35 stol, men det er som om, at vi sidder der tungest, når det er til min fordel.

Jesus siger: ”Himmeriget ligner en vingårdsejer,...” Det handler altså ikke om
overenskomstforhandlinger eller indretningen af arbejdsmarkedet, men er et
billede på Guds rige. Og så kan vi høre, at i Guds rige er det vigtigste ord ikke
40 ”sammenligning.” Det vigtigste ord bliver slet ikke sagt, men vi kan se det i
handlingerne. I lignelsen bliver de enige om en dagløn på en denar. En denar var
det, som var nødvendigt for at brødføde en familie en dag. Det var en normal
dagløn, så manden derved kunne sørge for det nødvendige til sin familie den
dag. Konsekvensen af at følge vores normale retfærdighedsbegreb – den lille
45 tabel – ville så være at familierne til dem, som først kom i gang den sidste time
de ville sulte eller mangle noget andet. Så vingårdsejeren – og når det handler
om Guds rige, så er vingårdsejeren Gud; vingårdsejeren har altså et andet
hovedord end lige løn for lige arbejde. Hvad er det vigtigste for Gud, ifølge
denne lignelse?

50 Vi har lige sunget om det ord, som bedst dækker vingårdsejerens handling. Det
er ordet ”nåde.” Guds nåde. Gud har indført nådeløn. Det som de har brug for
til at opretholde livet. Hvilke andre ord kan vi bruge for nåde – barmhjertighed
– tilgivelse? Vi kan jo bruge vendingen, at han lod nåde gå for ret. I stedet for
55 retfærdighed, så var det nåden, der kom til at bestemme. Tilgivelsen og
barmhjertigheden i stedet for den lille tabel.

Vingårdsejeren lader her nåden være det afgørende og ikke en sammenlignende
retfærdighed. Der var engang en præst, som sammenfattede dette på følgende
60 måde: ”Mennesker er uretfærdige - og det er skidt! Gud er også uretfærdig - og
det er godt!”

Gud er nemlig uretfærdig på den måde, at han lader nåde gå for ret. I Guds
65 vingård, i Guds rige er retfærdigheden ikke det vigtigste ord, men det er nåden.
Heldigvis, for jeg ved godt alle de gange, hvor jeg har handlet uretfærdigt over
for mennesker – enten direkte eller ved ikke at handle hvor jeg burde have
handlet. En retfærdig bedømmelse af det ville ikke udløse en dagløn. Så vores
håb er præcis, at Gud regner med nådeløn i stedet for løn efter retfærdighed.
70 "Mennesker er uretfærdige - og det er skidt! Gud er også uretfærdig - og det er
godt!" Som Luther formulerede det: Vi frelses ved nåden alene.

Hvad betyder dette så for vores liv her i menneskenes verden? I dag vil jeg pege
på to elementer. For det første er denne lignelse en meget præcis analyse af,
75 hvordan vi mennesker kan blive holdt fast i en lille tabel – sammenligning. Jeg
kan sidde fast i en "det er synd for mig – retfærdighed" hvor mit fokus er på det
som andre eller som tilværelsen har gjort mod mig. Det er det med deling af
sodavand – for nu at bruge det enkle eksempel. Jeg kan også sidde fast i en "det
er jeg skyld i – retfærdighed" hvor jeg er lammet af skyld. Når vi er så ærlige som
80 det er muligt over for os selv, så ved vi godt, hvor lammet vi kan blive af denne
"lille tabel – retfærdighed." Selvkredsen om hvor synd det er for mig –
eksempelvis, at jeg har så svært ved at huske, når min bror kan klare det uden at
lave noget. Tænk hvor lammet, hvor fastlåste vi kan blive af denne
sammenligning. Eller lammelsen af skyld.

85 Dagens lignelse viser at Guds møntfod er en hel anden. Den hedder nådeløn.
Nåde; tilgivelse og barmhjertighed.

Tænk hvor frigørende det er, at Gud regner med nåde i stedet for at regne med
90 retfærdighed. Og det er så det andet element i hvad det betyder for vores liv i
dag. Den frigørelse, frisættelse fra vores selvkredsen om uretfærdigheden over
for mig eller selvkredsen om min uretfærdighed over for andre. Tænk hvilken
frisættelse det er, at jeg kan tro på, at jeg hører til i Guds vingård. At Jesus, som
fortalte denne lignelse, har åbnet døren til vingården, så jeg kan få lov til at
95 arbejde og høre til der. Og få det, som er nødvendigt til mit liv. Min denar.

Tænk hvilken kraft det ville give, hvis vi kunne vide os sat fri fra den
selvkredsende bundethed. Hvilke kræfter vi kunne bruge på den oprindelige
betydning af ordet retfærdighed. Det som ligger i ordene ret – færd. At vi har
100 den rette færd i livet – at vi gør det, som vingårdsejeren skabte os til: at have en

ret færd over for Gud, over for Guds verden, over for Guds mennesker og også over for os selv.

105 Sagt med andre ord: Hos Gud har nåden forrang for retfærdigheden, og netop derfor kan vi mennesker følge ind på den rette færd over for andre mennesker. Det er det liv, han kalder os til at leve hver eneste dag, i Guds rige. Spørgsmålet er så, om vi vil leve på så favorable vilkår? Tør vi satse livet på det? Tro på Gud og hans nåde – og stole på, at det er nok?

110

Amen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

115

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Septuagesima

120

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/torben-hjul-andersens-praediken-septuagesima>

125

130

135